

# L a t w e e f c h u A w i s e s.

Nr. 17. Zettortdeenâ 24tâ April 1841.

## v Maises = drufzinâs.

### I. Dselsu ahkitis.

Raiminsch ne zil fenn ar mannim tâ sahke runnaht: „Woi ne warri mannim fazzibt, no kahdahn stundahn puischeem jo wairak irr jafargahs?“ un tam atbildejis: „Raimin, es to ne sinnu wiss“ — tad winsch stahstija tâ: „No tahm stundinahm puischeem jo wairak irr jafargahs, kas kriht pehz basnizas laika lihds waffarinam swehtdeenâs.“ — Dhtrâ swehtdeenâ pehz waffaras swehtku atswehtes, treschâ stundâ pehz maltites, strohdera behlinsch Zehzis palustejahs kalleja Reina istabâ, un panehme tur kahdu masu ahkiti, kas lihds ar zitteem pee leela dselsu gredsenâ karrajahs. Mahjâs pahrnahjis, Zehzis cemette to ahkiti fawâ grohsitê, un aisgahje atkal fawu zettu. Bet schi grohsitê bija kâ kahds wâhrnas perreklis, tur dauds netaifnas mantas gaddijahs, kâ sagla kabbatâ tirguis laikâ. — Gan strohdera seewa to buhtu usgahjusi, ja par fawu luttekli buhtu gahdajusi, kâ gohbigai mah-tei peenahkâhs un klahjahs, ja par winna firde meeru tik lohti buhtu behdajusees, kâ par sawahm bantehm un saweem dahргеem lakkateem. Gaddu pehz tam, schehlastibas swehtdeenâ, ap zettortu stundu pehz maltites Zehzis — tik tâ — eebahse, bakstija un grohsija to ahkiti fainneezees kambarina atflehgâ, jo fainneeze ne bija mahjâs. Un pee atflehgâs darbodamees kâ kallejs, kad atflehgâs ne warr dabbuht, durris sprulle walkâ, un schê muhsu Zehzis jaw kambari eefschâ. Tur us galda gult desmits grafchu gabals, kas ne warreja isteift, kam peederroht. Tad Zehzis eedohmajahs „tik jaw buhs mans“, un panemm naudu no galda, iseet no kambarina un aisweesch durris atkal zeeti. — Atkal desmits gaddus pehz tam, pirmâ Urwentes swehtdeenâ, ap peektu stundu pehz maltites, muhsu Zehzis ar zitteem newehfleem trumpeja Sagfurohgâ, un lai arri dauds naudas passpehleja, kas

kaisch? Zehzis par to dauds ne behda, winsch dohmaja pee sewim tâ: „ar fawu ahkiti tehwa lahdti warru atdarriht, kad gribbeschu, un tohs appalus rublus issfraitih.“ — Atkal peezi gaddus pehz tam, ap festu stundu, Zehzis kahdâ flepkawu bedrê, dsittâ meschâ, ar saweem beedreem kaulinus mette us selta naudu, jo par flepkawu preekschneeku jaw bij palizzis un ar fawu ahkiti baggata kunga kasti bij uslausis un tahs selta rippites isnehmis. Bet tik ka winnam tee kaulini jo labbi sahke laimetees — rang! nahf seschi saldati eefschâ, faseen tam rohkas un kahjas un to aiswedd us zeetumu. Atkal peezas neddelas pehz tam, paklausichanas swehtdeenâ, Zehzis atkal nodarbojahs ar fawu ahkiti pee zeetuma durrim, tas bija ap pufsnakti. Bet rehka jaw drebbeja, ka buhtu eefsch tahm peejahm neddetahm kahdus peezeesmits gaddus wezzaks palizzis. Jo leelas isbailes tam usgahje. At! buhtu gan labbak ahtrâ bijis, ne kâ eefschâ. Bet ahkitis noluhse un palikke atflehgâ. Un pehz trim deenahm nahze vende, to peefahre pee karratawahm un putni barrojahs no winna meefas.

Mahzees: Sargees no pirmaja grehka, lai arri jo masinsch tewim leekahs. Pirmâis grehks dsemdehs ohtru un treschu un tâ jo prohjam, lihds pasuschanas pohstam.

No zilweks fehjis, to winsch plaus.

Labbak gribbu nabbags buht,  
Kad tik dwehsele ne suhd;  
Grehks, kas ihfu brihdî glauda,  
Muhschigi pehz jaaprauda.

### 2. Kesberu kaulinsch.

Kahdâ swehtdeenâ pehz maltites fawu mahiti tâ waizaju: „Memmin mihla, ko darrischu ar to afmini, ko kahds eenaidneeks us manni mestu?“ Mahite atbildeja: Tew buhs to tahlak aisnest prohjam, ne kâ ta weeta irr, fur tas bija pa-

frittis, kà Dahwid's tohs akminus ta dehla Ge-  
rus (2. Sam. 16, 5. u. t. p.), jeb tew buhs to  
pazelt, kà tas melderis darrija, fo wakkar ar  
assarahin faltà bedritè noguldinajam, un fo par  
Kalnajurri nosauze, eekam bija seerwu nehmees.  
Tas sehbeja kahdà fwehtdeenàs wakkarà us sa-  
wa benfische, un nopubledamees pubhejahs pee  
peektas Mufsu Tehwa luhgschanas. Zo win-  
nam bij kòhti gruhtha galwa, un to jaw bija is-  
dsinnuschi no istabas ahra, talabbad ka bij fah-  
zis tohs wahrdinus ar stipru halsi fauft, dohma-  
dams, tahdà wihse tohs jo ahtri prahthà patureht.

Tur sehdoht, peenahze winna nizzinatajs, Jun-  
kera dehl's Prizzis, fweede tam ar kesberu kau-  
linu, un wehl to labbi apfmeedams aisgahje  
Prizzis prohjam. Bet Jurris palikke us wee-  
tas, un fazzija pee feris: „Oh, tawa trahpi-  
schanahs! Ja Deewinsch ir manniin, kà tahm  
sintinahm manna tehwa dihft, ne buhtu wahku  
dewis, ar fo sawu azzi apfegt, tad teescham  
man to buhtu isfittis. — Tad kaulinu no sem-  
mes pazehlis, apfattiajahs kahds schis bij no  
weenas un no ohtras puffes, un eebahse to kam-  
sohka kabbatà un mahzijahs wehl: „jo meh's  
grehkojam ik deenas dauds, un sohdiwu ween no-  
pelnam, lai tad arridsan no firds peedohdam un  
labbu darraam tein, kas prettin mums irr no-  
seeguschees.“ — Pa tam winsch ar sawu krefla  
peedrohkni tahs assarinas noslauka, kas no azz  
rittina. Un neddelu pehz tam, kad Jurris at-  
kal sawà kabbatà grabbstija, un to kaulinu at-  
radde, winsch tà dohmaja: „tur tas naw labbi  
glabbahts, nolikschu to labbakà weeta“ — un  
eelikke to dahrsà sehtmallà, kà kahdu puppu. Un  
kad nu wissam tà bij notiftees, tad arri kaulinsch  
usdihge un auge un ik gabbu gan drihs pa kahdu  
ohlekti peenehmahs augumà. Tad usluhkoja  
Jurris weenreis sawu kohzinu, to lihgoja schurp  
un turp un dohmaja tà: „Ja tewi liskhu augt,  
kà tu gribbi, tad tahds pat's palikfi, kà Junkera  
Prizzis, no ka fakka, tas effoht trafgalwigs kà  
mufsu kummelsch, kad no stalla kluchst islaists.  
Ar tewi zittadi darrischu.“ — Tad luhdse ffohl-  
meisteru paligà, kas tiklabb ap kohkeem kà ap  
behrneem pratte strahdaht. Bet schis nogreese

tuhdat wissus leekus sarrus, un pohsteja winnu  
weetà labbus sarrinus wirft, no tahm leelahm  
kesberehm, kas muischas dahrsà auge. Un kad  
nu tà bija notiftees, tad arri schee sarrini itt jauft  
isauge un isplattijahs, tà ka tas kohks drihs pa-  
likke par wisseem zitteem kohkeem dahrsà leelaks,  
un kas to kahdus pahri desimits gabbus pehz tam  
redseja, tas to kohku wairs ne warreja pasiht,  
kà ir paschu melderi, fo preekshlaikà par Kalna-  
jurri nosauze. Tà abbee bija ispuschkoti kahdà  
fwehtdeenàs wakkarà, weens ohtram blakkam  
stahwoht, prohti tas kohks ar saweem jaukeem  
augleem un winna kungs Jurris, pilnà wihra  
spehka un ar preeku un meeru sawà waigà. Ta-  
deht winnu arri ne passinne tas zilweks, kas gar  
dahrsu sehtahm us fahdschu aiswillahs, tà, kà  
gribbetu shepptees no deenas gaischuma. Bet  
melderis winnu gan passinne, un fazzija us winnu  
tà: „Mahzeet eekschà, un ja warrat pakawetees,  
tad ehdeet pehz juhfu patifschanas no schahm  
kesberu ohgahm zil gribbat.“ Zo tas wihrs,  
ar Raina sihini us peeres (I. Mohs. 4, 15.) un  
ar bailigu firdi, bija Junkera Prizzis. Bet mel-  
deris ne sinnaja, ka tas pasuddis dehl's sawu  
firdi ar zilweka nokauschanu bij apgeubtinajis,  
un ka Deewa sohdiwa tam, kas laumu darra,  
jaw us pehdahm bij pakkat nahkufi. Un ja to  
arri buhtu simajis, tomehr tas no wissas firds  
buhtu preezajees, eenaidneekam beidsamu atspirg-  
schamu pasneegt. Bet schi bija schim pasuddu-  
scham dehlam pehdiga maltite. Zo wehl ohga  
tam bija muttè, un jaw atjahje jahneeku pulks,  
un pirins wehl warreja aishbeht, weens no  
scheem winnu noschahwe, un Prizzis islaide sawu  
garru appaksch ta pascha kohka. Bet kas winnu  
bij noschahwis, sauze wehl tohs wahrdu: „Kà  
winsch wakkar laupitaju wirsneekam irr darris-  
jis, tà winnam pascham noteek.“

**Mahzees:** Miblojeet sawus eenaidneekus, dar-  
rait labbu teem, kas juh's eenihd.

**Grehks** irr lauschu samaitaschana.

Labb tam, kas preeksch Deewa waiga,  
Ne eeksch laumu runnahm miht,  
Kas to talsnu jellu staiga,  
Ne pee besdeewigeem kriht.

### 3. Pauti.

Kad tee gudri no austruma-semmes bija aisgahjuschi, redsi, tad Deewa engelis parahdijahs Jahsepam sapni un fazzija: zellees, un nemm to behrnu un winna mahiti pee sewis un behds us Egiptes-semmi, un paleez tur, kamehr es tew fozzifschu; jo Erodis mekle to behrnu nomaitaht. Un winsch peezehlees nehme pee sewin to behrnu un winna mahiti pee nakts un aisgahje us Egiptes-semmi. Bet kad no Betlemes lihds turrenes gan tahtak, ne ka no Zelgawas lihds Dohbeli, tad arri Jahsepam un Mariai bij labbi ko pastaigaht, un tee sawu ehfeli lihds nehme. — Bet tufnesi zittur mahjasweetas ne useesi, ka appakfch kupla kohka; jeb appakfch sillas Deewa debbes, un tadeht arri Jahseps un Maria kahda deena leelas behdas kritte. Tas ahdas-trauks, kur sewin uhdeni us zeltu bij lihds nehmuschi, pahrplichse puscham, un patlabban ka abbee suhdijahs, ko eefahht, kad Egiptes-semme wiffu seltu buhs apehduschu, ko tee gudri wihri no austruma-semmes bij fametuschu, — flau — jaw tschurksteja tas uhdens pahr ehfeta wehderu no ahdas-trauka un slappinaja tahs swirgdes tufnesi. Turklaht ohtra pussè maisam zaurums bij gaddijees no tahs grohses, kur tas behrninsch gulleja eefschà, un patlabban ka Jahseps un Maria suhdijahs, kur teem gan darbs raddisees, kad atkal kahdureis us Mahzareti atpakt nahkuschu, — mais jaw isbahrstija tahs swillinatas wahrpas lihds beidsamam graudinam, un isfehja, kur ne bij ko plaut. Ko tad nu palihdseja, ka Jahseps no tahlenes kuplu kohku ceraudsijs, us sawu seewu fazzija: „Appakfch ta ohsola lai pahrgullam, jo wakkars jaw mettahs un ta deena irr pagallam.“ Ka tee brahti Jahsepa, Jehkaba dehla, sabihjajahs, kad tas bifferis jaunaka brahta maisa klue atrasts, ta arri — lohpan nastu nonehmuschu — schee behrnina wezzalee satrubkabs ta tufschahdas-trauka un saplichfuschah maisa deht; matti teem zehlahs stahwus, un pee semmes apehduschees tee nolaide galwas, ka eebaiditas aitas, kad ne sinn kur street. —

Bet ne ta tas ehfeli. Tas fahchre kahdu klaht stahwoschu dadsi, un to nograusis lihds fahnehm, un tapatt ar ohtru un treschu darris, winsch schnohkeredams nahze allasch jo tahtak, kamehr ais krummeem palihde. Arri behrnam garfch laifs palikke, un tadeht issteepe rohziuu pehz silla afmintina, un pa kahdu sohli tahtak atkal pehz dseltena u. t. j. p. no weenas dahrgas mantas us ohtru, kamehr ais krummeem nosudde.

Tad Jahseps un Maria atdsihjabs, bet fahtruhkabs wehl wairak, to ehfeli lihds ar behrninu wairs ne redsoht, tad winni strehje, mekleja schè, un sauze tur, un pehz klaufjahs atkal ar bailigu firdi, un kad itt neko ne warreja dsirdeht, tad kleedse pilna ismisseschana: „Kahds launs swehrs irr to behrninu aprihjis.“ Bet behrninsch fehdeja itt preezigs un bes behdahn kahda strausa \*) perrekt un spehleja ar teem pauteem. Un kad no tahm smalkahn smiltim, kur tee pauti gulleja wirsi, masuntinu sawa degguntina bij eetrinnis, tad fahke diwireis jeb trihsreis schlaudiht. Jahseps un Maria kluffa tufnesi to ahtri dsirdejschi, atstrehje ar preezigu firdi un atradde sawu behrninu, kas prett winnem usfnehjabs, ar sawu rohziuu us weenu no teem pauteem plikschkinadams, itt ka gibbetu jaw taggad fazzicht, ko pehz kahrbinaschanas tufnesi, un pehz Jahna kristischanas us laudim teize: „Zufu debbesu Tehws sinn, kas juns wajaga. Tapehz ne suhdajtees pehz ta nahkoscha rihta, jo ta riht-deena patti par sewin suhdisees. Tas irr gamm, ka itweenai deenai sawas paschas behdas irr.“

Un ar behrninu atpakt nahdami, atradde tee wezzaki arri sawu ehfeli. Tas turreja sawu galwu pahr it skaidru awotinu, ta ka eefsch dohmahn, woi wehl dsert, woi nè.

Ohtra deena aislahpija Jahseps to ahdas-trauku un pilbija to ar uhdeni no ta awotina, un tohs pautus winsch eelikke grohsè. Bet Ma-

\*) Strausis irr wisleelakais putnis, kas tannis leelohs tufneschòs austruma-semme dsihwo, nu kurra pauti til leeli, ka behrna galwu.

ria eesehje to behrninu lafkata, nehme to us mugguru un aigahje pilna preekâ.

**Mahzees:** Deems labbi darr fo darridams. Vaweelli tam Kungam tawu zellu, un zerre us winnu, tad wansch gan darrihâ.

Dseed, luhds un pceimihl Deewa zellu,  
Ne tauipi tawas rohjinâs:  
Kaides us Deewu agr' un wehlu,  
Wiansch swehtihâ tawas buhdinâs.  
So, kas us Deewu zerre ween,  
Lo schehlohâ wiansch ikfatu deen. **Gfz.**

**Teesas fluddinaschanas.**

Tai ediktal-prazessê pahr tabs no teem nelaika Berg-  
manna laulateem laudim atstahâs mantas irr Dohbe-  
les aprinka teesa terminu us to 16tu Mei f. g. nolikt-  
tusi to dallischanas-spreedumu fluddinâht; kas wis-  
feem teem, kam pee schihâ leetas kabda dalliba, tohp  
sinnamu darrihâ. Zalgawâ, 8tâ April 1841. **3**  
(Z. S.) Meeraspreedejs von Derschau.  
(Nr. 766.) Sekrethrs R. Blaes.

Wissi tee, kam kabdas taisnas parradu prassisch-  
anas buhtu pee tabs atkluschas mantas ta nomirru-  
scha pee Dschrwesmuischas peederriga fainneeka Jan-  
na Wirrukt no Wirruktu mahjahn, tohp usâizinati,  
8 neddelu starpâ schein peeteiktes, jo wehlah neweenu  
wairâs ne klausihâ. Zihrawas-Dschrwes pagasta teesa,  
26tâ Merz 1841. **1**  
(Nr. 27.) ††† Zehlab Jannsohn, pagasta wezzakais.  
U. Neumann, pagasta teesas ffrihweris.

No Baldohnes Krohna pagasta teesas tohp wissi tee,  
kam kabdas taisnas parradu prassischanas buhtu pee ta  
Baldohnes Grundu fainneeka Martin Zurka, pahr  
kurra mantu konkurse spreesta, usâizinati, ar sawahm  
prassischanahm lihds 21mu Mei f. g., kas par to wee-  
nigu un isflehgschanas terminu noliktâ, schein peeteik-  
tes un teesas spreedumu sagaidiht. Baldohne, 29tâ  
Merz 1841. **2**  
(Z. S.) ††† Jakob Skabulowski, pagasta wezz.  
(Nr. 83.) W. Helms, pagasta teesas ffrihweris.

No Leelas Czawas pagasta teesas tohp sinnamu  
darrihâ, ka pahr to mantu ta schein peederriga fain-  
neeka un meschafarga Strautneeku Zahna Allenberg  
konkurse spreesta un tas peemeldeschanas termins wis-

suwehlah us to 6tu Juhni 1841 noliktâ; lai tabehl  
wissi parradu deweji un zitti, kam pee schihâ leetas  
kabda dalliba buhtu, lihds pceiminetai deenai pee sau-  
deschanas sawas teesas schein peeteizahâ. Leelâ Cz-  
zawâ, 9tâ April 1841. **2**  
(Nr. 80.) F. Rohmann, pagasta wezzakais.  
Ewertê, pagasta teesas ffrihweris.

No Ugahles pagasta teesas tohp wissi tee, kam kab-  
das taisnas parradu prassischanas buhtu pee tabs  
mantas ta lihdschinniga Ugahles Uffenu fainneeka  
Prizza Leijesmeira, kas sawas mahjas truhluma deht  
muischaswaldischanai atdewis, usâizinati, pee saude-  
schanas sawas teesas wiswehlah lihds 31mu Mei f. g.  
schein peeteiktes un sagaidiht, fo teesa spreedihâ.  
Ugahles pagasta teesa, 7tâ April 1841. **2**  
(Nr. 13.) ††† Matthiâs Runkaln, pagasta wezzakais.  
E. Freyberg, pagasta teesas ffrihweris.

Tas pee Swirlaufas pagasta peederrigâ zittfahrtingâ  
Walleesmuischas Galla-krohfinecks Ansf Neumann  
tohp usâizinahts, sawu tai 1838tâ gaddâ krohga-  
rentes-parrada deht pceiminetai muischaswaldischa-  
nai kihlam atstahâtu mantu lihds 22tru Mei f. g. prett  
nomalfaschanu sawa parrada ikenemt; jo pehz schi  
termina pceiminetu mantu parrada atlihdinâschanas  
labbad uhtrupê pahrdohs. Walles pagasta teesa, tai  
10tâ April 1841. **2**  
(Nr. 128.) Luftehn, pagasta wezzakais.  
Engelbrecht, pagasta teesas ffrihweris.

Wissi tee, kam kabdas taisnas parradu prassischanas  
buhtu pee ta Sprigaulumuischas Wezz-Kempu fain-  
neeka Janna Kunstmann, tohp usâizinati, lihds 10tu  
Mei f. g. schein peeteiktes. Krohna Behrsmuischas  
pagasta teesa, 16tâ April 1841. **3**  
(Nr. 184.) ††† Janne Kebbe, peefehdetais.  
Ulf. Penz, pagasta teesas ffrihweris.

**Zittas fluddinaschanas.**

Kaluzemas Lahtschu-krohu warr no Zahneem  
1841 us arrenti dabbuht; klastakas sinas warr pee  
muischas waldischanas dabbuht. **1**

Kulpjumuischâ un Reschamuischâ warr labbus sme-  
figus kartuppelus dabbuht pirkt, un Reschamuischas  
mohdereschanu warr no Zahneem 1841 us arrenti  
dabbuht. **1**

**W r i h w d r i k k e h t.**

No juhrmakas gubernumentu augstas waldischanas-puffes: Waldischanas-rahts U. Weitler.